

ISAAC BACKUS ȘI LUPTA PENTRU LIBERTATEA DE CONȘTIINȚĂ

Conf. univ. dr. Sorin BĂDRĂGAN

Prodecan, Facultatea de Teologie Baptistă

Universitatea din București

sorinbadragan@yahoo.com

Abstract: Isaac Backus and the Fight for Freedom of Conscience

Although the concept of freedom of conscience had been promoted by Baptists since the early generations, Thomas Helwys in England and Roger Williams in the United States in the seventeenth century, by the middle of the next century there is full freedom in this area at least in the United States. In this context, the decisive contribution made by a tireless fighter for religious freedom, Isaac Backus, is to be acknowledged. We can speak of him as a true pioneer in supporting this cause in many ways, his work being crowned with total success only after his death. This paper will explore the way in which he developed the argument in one of the best known of his works, *An Appeal to the Public for Religious Liberty, Against the Oppressions of the Present Day*.

Keywords: *Isaac Backus, freedom of conscience, civil authority, spiritual authority, persecution*

Deși conceptul de libertate de conștiință fusese promovat de bapțiști încă din primele generații, Thomas Helwys în Anglia și Roger Williams în Statele Unite în secolul al XVII-lea, la mijlocul secolului următor încă nu se poate vorbi de actualizarea acestui principiu fundamental cel puțin pe tărâm american. În acest context se distinge contribuția decisivă pe care a avut-o un luptător neobosit pentru libertate religioasă: Isaac Backus; putem vorbi despre el ca fiind un adevărat pionier în susținerea acestei cauze pe toate fronturile, munca sa fiind încununată de succes total doar după moartea lui. Istoricul baptist William G. McLoughlin l-a descris pe Backus ca fiind 'cel mai puternic și mai eficient scriitor

pe care l-a produs America în numele teoriei pietiste sau evanghelice a separării bisericii de stat.¹

În această lucrare vom explora modul în care el dezvoltă argumentul libertății de conștiință în una dintre lucrările sale cele mai cunoscute pe această temă, și anume *An Appeal to the Public for Religious Liberty, Against the Oppressions of the Present Day*, publicată în 1773. Vom face lucrul acesta nu înainte de o prezenta pe scurt câteva repere importante ale biografiei și lucrării sale complexe pe parcursul a peste 50 de ani.

Viața și lucrarea lui Isaac Backus

Baptiștii au fost implicați și, implicit, au devenit unii dintre principalii beneficiari ai Marii Treziri din America secolului al XVIII-lea. Isaac Backus a fost un produs al acelei perioade, el crescând într-o familie numeroasă, cu o mamă ce făcea parte dintr-o biserică congregațională, ce era susținută de stat în timp ce tatăl era un simpatizant ce participa uneori la slujbe. În 1745, Isaac Backus împreună cu Elizabeth, mama lui, se retrag din această biserică și se alătură unui grup ‘dizident’ numit ‘Noua lumină’, mișcare în cadrul căreia era și biserică din Titicut, Massachusetts, al cărei pastor avea să devină câțiva ani mai târziu. Este arestat pentru că a refuzat să plătească o taxa pentru biserică (cea susținută de autorități, adică cea congregațională), apoi promovează o petiție către autorități de stopare a obligativității de a plăti o asemenea taxa; deși demersul este respins de autorități, Backus este convins că aceasta este un instrument ce trebuie folosit mereu în lupta de a avea drepturile respectate.

În 1751 s-a botezat ca adult, iar 1756 a făcut pasul către mișcarea baptistă ale cărei principii le susținuse până atunci; a fost chemat să devină pastorul Primei biserici baptiste din Middleborough, Massachusetts, slujbă pe care a îndeplinit-o până în anul morții sale, în 1806.²

Legile din statele americane Massachusetts și Connecticut au fost amendate în așa fel încât baptiștii puteau opta pentru a nu plăti taxa pentru biserică susținută de stat prin a semna un certificat prin care își afirmă apartenența la o biserică baptistă; Backus considera însă că această

1 *Isaac Backus on Church, State, and Calvinism: Pamphlets, 1754–1789* (Cambridge, Mass.: Belknap Press, 1968), 1.

2 O.K. Armstrong și Marjorie Armstrong *The Indomitable Baptists. A Narrative of Their Role in Shaping American History* (New York: Doubleday & Co, 1967), 81-84.

înlesnire nu este suficientă, deoarece ea se constituie ca o excepție de la același principiu: colectarea de taxe de la cetățeni pentru a susține o biserică din care nu fac parte. Pentru el, sfera spirituală era în exclusivitate sub autoritatea lui Dumnezeu, astfel că niciuna din instituțiile seculare nu avea drept să impună reglementări care să afecteze închinarea oamenilor.

Backus susține înființarea Colegiului Rhode Island în Providence, care mai târziu a devenit Universitatea Brown, finanțată din fonduri private. În 1770, Backus devine purtătorul de cuvânt al Comunității Baptiste Warren, ce cuprindea biserici din mai multe state; în această calitate, el a oferit sprijin tuturor bisericilor și persoanelor hărțuite de autorități pentru că nu au plătit 'taxa pentru biserică'.³ În această perioadă scrie și 'Appeal to the Publick for Religious Liberty'.

În 1773, în numele 'Comitetului împotriva nedreptăților' pe care îl conducea în cadrul Comunității Baptiste Warren, Backus mobilizează bisericile să ceară autorităților statului să renunțe la semnarea certificatelor pentru a evita plata 'taxei pentru biserică.' Mai mult decât atât, Backus reușește să pună problema libertății religioase pe agenda unui congres al mai multor state nord-americane; argumentul folosit de Backus esre acela că taxarea pentru un serviciu în care nu există reprezentare, adică nu este în folosul celui taxat, este nedreaptă. (Armstrong 89) Eforturile acestui luptător pentru libertate religioasă sunt susținute puternic de o conjunctură politică deosebită: Statele Unite își declară independența față de Regatul Angliei și afirmă principiul libertății printre cele fundamentale asigurate de Creator. Baptiștii de pe întreg cuprinsul Statelor Unite au folosit această oportunitate pentru a include principiul libertății religioase în constituțiile statelor americane.⁴

În marea lor, baptiștii au sprijinit războiul de independență prin încurajarea tinerilor să se înroleze în armata americană, în timp ce pastorii participau în calitate de capelani; Backus a elaborat și o listă cu cinci motive pentru care baptiștii ar trebui să susțină activ și practic războiul.⁵ Istoricul Robert G. Torbet consideră că victoria revoluției americane reacția baptiștilor din statul Virginia, unde au fost persecutați au contribuit în mod semnificativ la dobândirea libertății religioase.⁶ Implicarea

3 Idem, 86.

4 Idem, 90-91.

5 Robert G. Torbet *A History of the Baptists* (Valley Forge: Judson Press, 2000), 238.

6 Idem, 239.

baptiștilor în războiul ce s-a dovedit foarte costisitor pentru ei a produs și rezultate pozitive și în direcția acest aspect important, și anume al libertății religioase.

La patru ani după încheierea revoluției americane, constituția ce era propusă spre ratificare de către statele americane făcea o singură referire la chestiunea religioasă, în articolul șase, care stipula că religia nu va fi criteriu pentru vreo demnitate publică; inițial Isaac Backus a considerat că această prevedere nu este suficientă, însă ulterior a susținut-o, statul Massachusetts ratificând varianta respectivă a constituției.

În 1790, după ce președintele în exercițiu, George Washington a făcut o vizită de lucru în New England, Backus i-a trimis o scrisoare prin care îi cere sprijin pentru a elimina taxa pentru biserică din această zonă de nord-est a țării așa după se întâmplase deja în Virginia, altădată un stat ostil non-conformiștilor religioși.⁷

Deși la scurt timp după aceea, constituția a fost amendată și principiul libertății religioase a fost stabilit în modul acesta, în Massachusetts principiul separării bisericii de stat (care a adus libertate religioasă) a fost adoptat de-abia în 1833, la 27 de ani după moartea lui Isaac Backus. Istoricii baptist Henry S. Burrage remarcă în 1894 că Backus de-abia începea să primească recunoașterea pentru îndelungata și istovitoare luptă pentru libertate religioasă; astfel, în cadrul unui serviciu memorial din data de 30 iunie 1893, noua placă funerară de la mormântul lui Backus avea scris 'Un pionier campion al libertății religioase.'⁸

Principiul libertății de conștiință în *An Appeal to the Public for Religious Liberty*

Backus definește cele două concepte esențiale pentru argumentul central pe care îl dezvoltă în această lucrare; pentru el, religia este *ascultarea voluntară față de Dumnezeu*, motiv pentru care ea nu poate fi promovată cu forța.⁹ Pe de altă parte, libertatea adevărată înseamnă să cunoască, să

7 Mark A. Mastromarino (ed.) *The Papers of George Washington, Presidential Series*, vol. 6, 1 July 1790–30 November 1790, Charlottesville: University Press of Virginia, 1996, pp. 658–660.

8 Henry S. Burrage *A History of the Baptists in New England* (Philadelphia: American Baptist Publication Society, 1894), 127.

9 Isaac Backus *An Appeal to the Public for Religious Liberty, Against the Oppressions of the Present Day* (Boston, Ma, 1773), 29; textul integral în format actualizat este publicat pe <https://quod.lib.umich.edu/e/evans/N09952.0001.001/1:2?rgn=div1;view=fulltext>.

asculte și să se bucure de Creatorul său și să facă tot binele și să se bucure de toată fericirea cu și în semenii săi¹⁰; în acest mod, condiționarea este în mod necesar dublă: pe verticală în ceea ce privește raportarea omului față de Dumnezeu și în orizontală în relaționarea față de semenii lui. Încălcarea oricăreia din cele două dimensiuni afectează profund darul pe care Creatorul l-a oferit omului în mod plenar în starea inițială. Prezentarea de către Backus destul de în detaliu a istorisirii biblice a căderii cu accentul pus pe forța răului ce se află în spatele acestei regretabile realități indică legătura pe care pastoral baptist intenționează să o sugereze: cei care afectează în vreun fel libertatea ființei umane fac lucrarea diavolului.¹¹

Guvernarea civilă și cea spirituală

Backus tratează apoi diferența dintre guvernarea civilă și cea ecleziastică: în esență, este vorba despre cine anume exercită autoritatea în fiecare din cele două sfere: dacă în guvernarea civilă autoritatea aparține omului, în cea spirituală, ea este exclusiv lui Dumnezeu: 'Toate actele de putere executivă ale statului civil trebuie să fie efectuate în numele regelui sau statului de care aparțin; în timp ce toate actele noastre religioase trebuie să fie făcute în numele Domnului Isus; și așa trebuie să fie săvârșite din toată inima ca Domnului și nu oamenilor.'¹² Acesta este, de fapt, ideea centrală a lucrării studiate în aceste rânduri și chiar a întregii argumentări lui Backus în baza căreia el cere libertate religioasă deplină.

Strâns legat de diferențierea între agenții care exercită autoritatea este cine anume face obiectul acesteia: în timp ce autoritatea civilă are ca obiect relațiile dintre oameni, cea spirituală are ca obiect raportarea față de Dumnezeu. Aceste două sfere trebuie păstrate ca distincte respectând interdicția explicită a interferenței celei civile în cea spirituală: 'În toate guvernele civile, unii sunt numiți să judece pentru alții și au puterea de a-i obliga pe alții să se supună judecății lor; dar Domnul nostru ne-a interzis în mod clar, fie să ne asumăm, fie să ne supunem oricărui asemenea lucru în religie.'¹³

Diferența între guvernarea civilă și ecleziastică derivă din natura Împărăției lui Dumnezeu care este una spirituală, nu din această lume,

10 Idem, 4.

11 Idem, 5-7.

12 Idem, 12.

13 Idem, 10.

precum și din instrumentele pe care le are la îndemână și scopul pe care le are fiecare din cele două sfere. Armele bisericii sunt 'lumina și adevărul' pentru că lucrarea ei constă în a aduce sufletele păcătoșilor la Cristos, a se supune Lui, altminteri fiind necesară implementarea disciplinării spirituale; în ceea ce privește statul, Backus redă elementele principale ale textului paulin din Romani 13: statul folosește sabia pentru a proteja pacea și drepturile civile ale oamenilor și instituțiilor și pentru a pedepsi pe cei ce le încalcă pe acestea. El avertizează că a nu le menține separate duce la abuzuri greu de descris: 'unde au fost confundate (n.n. sferele între ele), nicio limbă și niciun stilou nu pot descrie pe deplin răutățile care au urmat, despre care Duhul Sfânt a dat avertismente timpurii și simple'¹⁴

Argumente biblice și istorice

Liderul baptist dezvoltă argumentul analizând câteva episoade din istoria bisericii creștine: începe, bineînțeles cu lucrarea lui Cristos, despre care remarcă faptul că nu a apelat la 'forța seculară... deși atunci ar fi fost nevoie de aceasta mai mult ca niciodată.'¹⁵ Backus prezintă ceea ce el consideră că este modelul pe care îl aplică puritanii contemporani lui: după ce biserica a cedat ispitei de a folosi sabia pentru a convinge sau mai degrabă a creștina forțat pe păgâni în timpul lui Constantin, identificăm același tipar în abordarea la care Backus sare peste multe veacuri, și anume la practicile anglicanilor care au început o reformă ce nu a fost însă dusă până la capăt. Anglicanii puritani au luat cu ei modelul peste ocean și încearcă să instaureze în fapt o teocrație având în vedere că ei implementează ceea ce au făcut israeliții în timpul lui Moise. Backus subliniază aici eșecul unui asemenea demers care a avut un rezultat total opus față de cel scontat: 's-au străduit foarte mult ca biserica să conducă lumea, până când și-au pierdut busola și de atunci au cedat astfel încât lumea conduce acum biserica.'¹⁶

El afirmă că toți creștinii ar trebui să își asume riscul de a susține principiile biblice și a fi gata să plătească prețul pentru asta; subiectul disputat în respectiva generație era raportarea autorității civile față de sfera ecleziastică – credincioșii ar trebui să înțeleagă că amestecarea celor

14 Idem, 13.

15 Idem, 14.

16 Idem, 16.

două duce la pierderea libertății de conștiință care era un dar inalienabil de la Dumnezeu.¹⁷

Argumente teologice

Tocmai de aceea el continuă prin a identifica și a respinge vehement modurile prin care autoritățile locale se amestecă în practicarea vieții de credință: impunerea botezului copiilor mici, a unor criterii minime pentru recunoașterea calității de slujitor ordonat: studiile teologice și recomandări din partea celorlalți pastori din zona respectivă, impunerea taxei pentru biserică – Backus reiterează ideea că pastorii ar trebui să trăiască prin credință din Evanghelie în mod direct, nu beneficiind de intervenția statului în numele lor. Rezultatul acestor practici este unul devastator în primul rând pentru preoți: ei trebuie să se supună curților judecătorești, precum și credincioșilor *în numele regelui*. Astfel, preoții sunt *ai autorității civile* care se îngrijește de nevoile lor, în timp ce aceștia ar trebui să fie *ai Domnului*, așa după cum erau preoții și darurile aduse de poporul Israel care se închina după cum le cerea Dumnezeu.¹⁸

Argumente culturale

Backus folosește cu o abilitate deosebită toate aspectele care îi pot susține cauza – uneori prezintă situația politică a Statelor Unite ca fiind sursa garanției libertății, în timp ce alteori el apelează la nemulțumirea americanilor față de taxarea impusă de autoritățile engleze care erau la mii de kilometri distanță. Astfel, teologul baptist respinge argumentul conformității față de opțiunea majorității cetățenilor americani, apelând la carta țării prin care regele englez garanta libertate de conștiință tuturor supușilor săi. Backus îi acuză pe congregaționaliștii americani că urmează modelul celorlalți reformatori care nu s-au distanțat întru totul de practicile catolice ale coecției.¹⁹ La finalul lucrării, el folosește reversul situației: după cum americanii consideră nedreaptă taxarea lor de către coroana britanică în baza principiului ‘taxare pentru reprezentare’, la fel se consideră nedreptățiți și bapțiștii când li se cere să plătească unde nu sunt reprezentați.²⁰

17 Ibid.

18 Idem, 19, 20.

19 Idem, 24.

20 Idem, 54.

Backus nu minimalizează și nici nu trece cu vederea toate beneficiile de care se bucură bapțiștii în patria lor; ei sunt recunoscători pentru slujba pe care autoritățile o îndeplinesc în a proteja cetățenii, în a permite desfășurarea în liniște a slujbelor religioase, precum și pentru libertățile pe care bapțiștii le au deja: de exemplu, dreptul pastorilor bapțiști de a oficia nunți legale; Backus însă luptă pentru o libertate religioasă deplină. Pentru el, însăși exceptarea bapțiștilor sau a altor non-conformiști de la plata 'taxei pentru biserică' era o evidență că această taxă există – și nu ar trebui – și în multe cazuri ea a fost smulsă prin decizii judecătorești de la biserici și credincioși bapțiști.²¹

Argumente practice

După ce a argumentat apelând la Scriptură, la reflecții teologice, luptătorul pentru libertate religioasă prezintă situații practice convingătoare pentru susținerea cazului său; talentul lui Backus este evident și din modul în care descrie aceste situații – stilul său se bazează pe o retorică persuasivă reușind conectarea emoțională a cititorului cu cazurile de încălcare flagrantă a libertății religioase. Astfel el prezintă pe scurt experiențele credincioșilor bapțiști în Haverville, unde, deși certificatul a fost completat, au căutate înadins greșeli pentru ca bapțiștii să poată fi taxați cu o sumă foarte mare; în Ashville, după 7 ani de taxare forțată a bapțiștilor, proprietatea bisericii a fost vândută de autorități pe o sumă mult mai mică decât valoarea de piață pentru ca statul să încaseze taxa; când bapțiștii amenință că se vor adresa regelui britanic, o întreață mașinație este pusă în mișcare în presă pentru a discredita pe bapțiști și a manipula opinia publică sugerând că libertatea religioasă este deplină. De asemenea, Backus prezintă povestea înduioșătoare, dar și revoltătoare în același timp a unui credincios bapțist (tatălui unui pastor pe care autoritățile doreau să îl intimideze)care a fost arestat pe nedrept, fiind acuzat că folosește bani falși. Bisericile din zonă au făcut demersuri în justiție pentru a-și găsi dreptatea, credinciosul fiind eliberat în lipsa probelor.²²

Argumente filozofice și juridice

Următorul nivel de argumentare pe care îl menționează Backus este o preluare a unei idei folosite de bapțiștii din zona respectivă care s-au adresat legislativului regional: *dreptul natural* care ar trebui să fie inalienabil

21 Idem, 32.

22 Idem, 34-41.

este într-un total anihilat de pretenția autorităților ca cetățenii să practice supunerea civilă.²³ În contextul luptelor în justiție, bapțiștii din regiunea aceea primesc din partea judecătorilor recunoașterea unei diferențe asupra căreia credincioșii au insistat mereu: 'este o diferență esențială între persoanele care sunt impozitate acolo unde sunt reprezentate și cele care sunt impozitate acolo unde nu sunt reprezentate.'²⁴

Backus își continuă argumentarea prin a trata soluția oferită de autorități, și anume certificatele de scutire de la plata taxei pentru biserică. Motivele pentru care acestea nu reprezintă o soluție sunt complexe: această practică este bazată pe recunoașterea autorității civile de a diferenția între denominații considerând unele mai importante decât altele; taxa denotă că autoritățile civile interferează în viața spirituală a bisericii; de asemenea, libertatea de conștiință este încălcată pentru că, prin plata taxei, credincioșii sunt obligați să declare conștiința lor, ce cred ei; implicarea autorităților în închinarea bisericii 'distruge puritatea și viața celor credincioși'; al cincilea argument este că însăși societatea suferă pentru că oamenii nu li se recunoaște libertatea de a alege, ci unele denominații le sunt prezentate în mod pozitiv, în timp ce altele în mod negativ.²⁵

În concluzia lucrării lui, tonul devine tot mai incisiv și pledoaria sa face apel la tema principală a vremii: unirea autentică pe tărâmul American este imposibilă fără libertatea de conștiință: 'cum se poate realiza o astfel de unire, dacă cel mai drag drept dintre toate, libertatea egală de conștiință, nu este recunoscut?'²⁶ În acest mod, Backus pune libertatea de conștiință la rădăcina valorilor americane.

Concluzii

Thomas B. Maston a surprins elementele principale ale efortului complex pe care Backus l-a depus pentru a alcătui un argument puternic pentru promovarea libertății religioase: 'Backus a adus împreună teoriile teologice și etice ale 'Noii Școli de Teologie' (Edwards și alții), organizarea ecleziastică congregațională a bapțiștilor și filozofia politică a lui John Locke și le-a sudat într-un sistem mai mult sau mai puțin consistent...'²⁷

23 Idem, 36.

24 Idem, 42.

25 Idem, 45-49.

26 Idem, 52.

27 *Isaac Backus: Pioneer of Religious Liberty* (London: James Clarke, Rochester, NY: American Baptist Historical Society, 1962), 106.

Backus a susținut o poziție de mijloc ce era în fapt a majorității baptiștilor vremii în ceea ce privește relația dintre stat și biserică: în timp ce el considera că statul nu ar trebui să susțină nicio denominație din taxele pe care le plătesc cetățenii care nu sunt parte a acelei denominații, el încuraja bisericile să își asume un rol activ în societate, chiar în promovarea credinței creștine de către oficialii statului.²⁸

Acest aspect este coroborat cu faptul remarcat de Philip Hamburger și anume că Backus, ca de altfel de mulți alți baptiști – inclusiv cei din Biserica din Danbury cărora însuși Thomas Jefferson le-a scris în această privință, nu susținea conceptul *wall of separation* deoarece i se părea prea radical, drept pentru care nu a folosit nici expresia; după cum menționam mai sus, Backus credea că biserica trebuie să se implice activ în societate și chiar în guvernare.²⁹ Pentru Backus, cele două imperative, respectiv libertatea religioasă autentică, totală și rolul activ în viața publică erau posibile și de dorit pentru biserică. James T. Draper Jr. și Forrest E. Watson s-au referit tocmai la acest aspect atunci când au afirmat că ‘poziția baptistă (pentru Backus) era separarea Bisericii de Stat, nu separarea creștinismului sau Bibliei de Stat.’³⁰

Contribuția lui Backus la câștigarea libertății religioase a fost relevantă nu doar pentru credincioșii baptiști și cetățenii americani în general, ci ea constituie o sursă de inspirație și reflecție pentru orice națiune care dorește să implementeze valorile fundamentale în primul rând umane.

Bibliografie

- * Armstrong, O.K. și Armstrong, Marjorie *The Indomitable Baptists. A Narrative of Their Role in Shaping American History* (New York: Doubleday&Co, 1967).
- * Backus, Isaac, *An Appeal to the Public for Religious Liberty, Against the Oppressions of the Present Day* (Boston, Ma, 1773), <https://quod.lib.umich.edu/e/evans/N09952.0001.001/1:2?rgn=div1;view=fulltext>.

28 Joe L. Coker ‘Isaac Backus and John Leland: Baptist Contributions to Religious Liberty in the Founding Era’ în Daniel L. Dreisbach și Mark David Hall (ed.) *Faith and the Founders of the American Republic* (New York: Oxford University Press, 2014), 327.

29 Philip Hamburger *Separation of Church and State* (Cambridge, Ma: Harvard University Press, 2004), 324.

30 *If the Foundations Be Destroyed* (Nashville: Thomas Nelson, 1984), 99.

- ✦ Burrage, Henry S. *A History of the Baptists in New England* (Philadelphia: American Baptist Publication Society, 1894).
- ✦ Draper Jr., James T. și Watson, Forrest E. *If the Foundations Be Destroyed* (Nashville: Thomas Nelson, 1984).
- ✦ Dreisbach, Daniel L. și Hall, Mark David (ed.) *Faith and the Founders of the American Republic* (New York: Oxford University Press, 2014).
- ✦ Hamburger, Philip *Separation of Church and State* (Cambridge, Ma: Harvard University Press, 2004).
- ✦ Maston, Thomas B. *Isaac Backus: Pioneer of Religious Liberty* (London: James Clarke, Rochester, NY: American Baptist Historical Society, 1962).
- ✦ Mastromarino, Mark A. (ed.) *The Papers of George Washington, Presidential Series*, vol. 6, 1 July 1790–30 November 1790, Charlottesville: University Press of Virginia.
- ✦ McLoughlin, William G. *Isaac Backus on Church, State, and Calvinism: Pamphlets, 1754-1789* (Cambridge, Mass.: Belknap Press, 1968).
- ✦ Torbet, Robert G. *A History of the Baptists* (Valley Forge: Judson Press, 2000).